

Sygn. akt I ACa 878/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSA Krzysztof Sobierajski</i>
Sędziowie:	SSA Anna Kowacz-Braun SSA Józef Wąsik
Protokolant:	st. prot. sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 5 października 2012 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa P. M.

przeciwko Gminie K.

o podwyższenie renty i zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 30 marca 2012 r. sygn. akt I C 3145/10

1. ***oddala obie apelacje;***
2. ***koszty postępowania apelacyjnego między stronami wzajemnie znosi.***

I ACa 878/12

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 23 listopada 2010 r. P. M. wniósł o zasądzenie od Gminy K. kwoty 4400 , 34 zł płatnej miesięcznie tytułem zwiększonych potrzeb związanych z wypadkiem, jakiemu uległ 20 marca 1999r. , kwoty 2450 zł miesięcznie tytułem utraconych zarobków oraz kwoty 63700 zł odszkodowania tytułem utraconych zarobków za okres od września 2008 r. do listopada 2010 r. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów postępowania. Powód podał, iż ustalenie przyczyn wypadku i odpowiedzialności pozwanego było przedmiotem postępowania przed Sądem Okręgowym w Kielcach o sygnaturze I C 2560/06. Zdaniem powoda zasądzona kwota tytułem renty nie pokrywa w pełni jego potrzeb , które pojawiły się w związku z wypadkiem, bowiem obecnie jego stan zdrowia wymaga ponoszenia znacznych wydatków na rehabilitację (dodatkowe 1460 zł), środki higieniczne (dodatkowe 366,30 zł) i farmaceutyczne (dodatkowe 250 zł), koszty opieki zdrowotnej, zakup

sprzętu do wózka i rehabilitacji (dodatkowe 60 zł), dietę wspomagającą układ kostny, pracę jelit i układu moczowego (dodatkowe 600 zł) oraz koszty utrzymania samochodu (850 zł), które stanowią wydatki konieczne, ściśle związane z wypadkiem. P. M. zażądał także zasądzenia na jego rzecz kwoty 491,60 zł tytułem zakupu wózka inwalidzkiego, oraz materaca i poduszki przeciwodleżynowej, które to przedmioty zużywają się odpowiednio co 4 i 3 lata. Kolejne żądanie dotyczyło kwoty 1200 zł na zakup leku Cialis wspomagającego stosunki seksualne. W związku z potrzebą zakupu samochodu przystosowanego dla osób niepełnosprawnych co 5 lat, powód wniósł także o zasądzenie kwoty 1008,30 zł miesięcznie, która pomnożona przez 12 miesięcy i przez 5 lat daje równowartość takiego auta. Ponadto podniesiono, że w wyniku wypadku został pozbawiony możliwości ukończenia szkoły i uzyskania zawodu, a więc i pracy zarobkowej, przez co poniósł szkodę odpowiadającą wartości utraconych zarobków (3500 zł), ponadto domaga się renty z tytułu utraconych zarobków na przyszłość. Powód uwzględnił swój 30-% stopień przyczynienia się do wypadku i wniósł o zasądzenie łącznej kwoty 6.850,34 zł. Odnosząc się do odszkodowania tytułem utraconych zarobków od września 2008 r. powód podał, iż żądanie to uzasadnia fakt, iż w tym czasie ukończyłby studia i rozpoczął pracę zarobkową, zatem kwotę 2.450 zł należy pomnożyć przez 26 miesięcy.

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 30 marca 2012 r. Sąd Okręgowy w Kielcach podwyższył rentę zasądzoną na rzecz powoda wyrokiem tego samego sądu z dnia 21 stycznia 2008r. w sprawie I C 2560/06 w kwocie 1050 zł miesięcznie do kwoty 2375,47 zł miesięcznie i oddalił powództwo w pozostałej części .

W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy powołał się na wyrok wraz z jego uzasadnieniem, zapadły w tym samym sądzie w sprawie I C 2560/06 przytaczając fakt zaistnienia, okoliczności i podmiot odpowiedzialny za wypadek z dnia 20 marca 1999r., w wyniku którego P. M. doznał trwałego kalectwa i niedowładu kończyn dolnych wraz z dysfunkcją układu moczowego i zwieraczy o charakterze trwałym. W powołanym wyroku przyznano powodowi kwotę 306.460,00 zł tytułem zadośćuczynienia i odszkodowania oraz rentę w wysokości 1050 zł miesięcznie, uwzględniając 30- % stopień jego przyczynienia się do zdarzenia. W sprawie o sygn. I C 2560/06 ustalono, że powód potrzebuje pomocy w wykonywaniu niektórych codziennych czynności, co rodzi koszt w wysokości 800 zł miesięcznie. W ocenie Sądu orzekającego w pierwszej sprawie, aby zachować możliwość zginania kolan, konieczna jest też dla powoda systematyczna rehabilitacja w wymiarze 10 zabiegów miesięcznie, do każdego z nich musi zaś dopłacać po 30 zł. Koszt stałego używania cewników został oceniony na 70 zł, a powstające w ich wyniku infekcje generują wydatki 100 zł miesięcznie na antybiotyki. W ocenie Sądu konieczność częstego poruszania się autem to dla powoda koszt 150 zł miesięcznie. Sąd korzystając z art. 322 kpc przyjął, iż z racji zwiększenia wydatków, powodowi należy się, w przybliżeniu kwota 1050 zł tytułem renty, po miarkowaniu jej z uwagi na przyczynienie się P. M. do wypadku. Oddalono natomiast żądanie renty z powodu utraty całkowitej lub częściowej zdolności zarobkowania, ponieważ na tamtym etapie, jego zdolność do podjęcia pracy zarobkowej nie była skonkretyzowana na tyle, by przesądzić, że powód ją utracił. Ponadto na dzień wyrokowania powód był studentem informatyki, co dawało mu perspektywę pracy, co prawda nie w budownictwie, ale w równie dobrym zawodzie.

W niniejszym postępowaniu Sąd Okręgowy ustalił, że od daty zakończenia pierwszego procesu pojawiły się u powoda dodatkowe choroby pourazowe, jak zespoły bólowe kręgosłupa, odleżyny, zaburzenia oddawania stolca, zwiększyła się spastyka mięśni kończyn dolnych, występują mimowolne skurcze, nad którymi nie można zapanować. Uniemożliwia to powodowi przemieszczanie się z wózka na ławkę, krzesło czy do wanny. Z uwagi na pogłębiłą spastykę konieczna jest codzienna 1- godzinna rehabilitacja, której koszt to 80 zł. Dwa zabiegi w tygodniu refunduje Narodowy Fundusz Zdrowia. Koszt zużycia 1 worka i 2 cewników dziennie to wydatek 20,60 zł. Zakup 30 sztuk cewników oraz 6 worków refunduje NFZ. Wydatki na maść antyodleżynową, środki przeciwdziałające zakażeniu dróg moczowych, usprawniające krążenie, suplementy, witaminy zapobiegające odwapnieniu, oraz maści na opuchliznę wynoszą 250 zł.

Z kolejnych ustaleń Sądu Okręgowego poczynionych w niniejszej sprawie wynika, że okresowe zużycie i konieczność wymiany części mechanicznych wózka inwalidzkiego powstaje trzy razy w roku. Powód od momentu wypadku powód cztery razy wymieniał wózek, przy czym musi on być lekki, gdyż P. M. prowadzi aktywny tryb życia i porusza go siłą mięśni rąk. Taki wózek to wydatek 6000 zł, należy go wymieniać co 2 lata. Z NFZ przysługuje w tym zakresie

refundacja raz na 5 lat w wysokości 1800 zł. Aby zapewnić zalecaną przez lekarzy prawidłową pracę nerek powód stosuje dietę bogatą w jogurty, wodę mineralną i soki, stosuje też zdrowe odżywianie, by nie przytyć. Generuje to koszty o 10 zł dziennie wyższe, niż dieta w pełni sprawnych osób. Powód korzysta też z dostosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych samochodu, którym często się porusza na rehabilitację do innej miejscowości oraz spotkania ze znajomymi. Z uwagi na fakt, iż po wypadku powód stał się impotentem, zażywanie leków wspomagających potencję nie ma wpływu na jego życie seksualne. Powód korzysta z materaca (1387zł) i poduszki przeciwodleżynowej (1950 zł), które należy zmieniać co 3-4 lata. Przedmioty te refundowane są raz na 5 lat kwotą 1600 zł.

Sąd Okręgowy ustalił także, że po wypadku powód ukończył szkołę średnią i rozpoczął studia telekomunikacyjno - informatyczne, ale przerwał naukę z powodu odleżyny. Zamierza kontynuować studia po jej wyleczeniu. W październiku 2010 r. w woj. (...) średnie zarobki robotników w branży budowlanej wynosiły od 2.157 zł do 2.326 zł, natomiast techników informatyków – 2.771, 98 zł.

W rozważaniach prawnych Sąd Okręgowy uznał powództwo za słuszne co do zasady, ale żądania powoda za wygórowane. Sąd wskazał na cel art. 907 §2 kc, którym jest zharmonizowanie treści przysługującego poszkodowanemu prawa podmiotowego ze zmianą okoliczności faktycznych, jaka może nastąpić w przyszłości, dodając, że powództwo oparte na tej podstawie nie może zmierzać do poprawienia błędów poprzedniego orzeczenia. W postępowaniu o podwyższenie renty należy brać pod uwagę wszelkie okoliczności sytuacji osobistej i majątkowej stron oraz okoliczności obiektywne, w tym spadek siły nabywczej pieniądza. W ocenie Sądu Okręgowego, stan zdrowia powoda od czasu zakończenia poprzedniego postępowania uległ zmianie, pojawiły się dodatkowe schorzenia opisane szerzej w części dotyczącej ustaleń faktycznych. W związku z tym, powód musi czynić dodatkowe nakłady na zapobieżenie pogorszeniu się swojego stanu zdrowia oraz samodzielne funkcjonowanie. Zdaniem Sądu zwiększone wydatki na ten cel zamykają się kwotą 2.357,47 zł miesięcznie, zamiast orzeczonej wyrokiem w sprawie I C 2560/06 kwoty 1050 zł. Składające się na powyższe kwoty sumy dodatkowo potrzebne powodowi to:

- 1) koszty rehabilitacji w wysokości 1300 zł, jako że ich częstotliwość zwiększyła się do 7 zajęć tygodniowo, po odliczeniu refundacji powód ponosi zaś samodzielnie koszt 20 zabiegów w miesiącu po 80 zł, a dotychczasowo renta na ten cel wynosiła jedynie 300zł,
- 2) obecne koszty cewników i worków na mocz po refundacji, z uwzględnieniem żądania powoda to 282,56 zł, zatem w stosunku do przyznanej uprzednim wyrokiem kwoty 70 zł, potrzeby powoda zwiększyły się o 212,56 zł,
- 3) w wyniku siedzącego trybu życia i pojawiających się z tego powodu odleżyn oraz konieczności używania cewnika i związanych z tym zakażeń oraz przyjmowania leków na poprawienie krążenia i zapobiegające odwapnieniu kości powód ponosi wydatki na leki, suplementy diety i specjalistyczne maści w wysokości 250 zł,
- 4) 300 zł tytułem zwiększonych wydatków na dietę. Koszt diety stosowanej przez powoda w ocenie Sądu jest większy jedynie o 10 zł dziennie, niż zdrowych osób, z zasad doświadczenia życiowego wynika bowiem, że sprawne osoby prawidłowo odżywiające się wydatkują na wskazane przez powoda produkty podobne sumy,
- 5) 220 zł tytułem użytkowania specjalnego, lekkiego, przystosowanego do potrzeb osoby aktywnie poruszającej się siłą mięśni rąk wózka. Jego koszt to 6000 zł, a wymieniać go należy co 2 lata. 360 zł z tej kwoty jest refundowane, zatem pozostała suma uiszczana przez powoda podzielona przez 12 miesięcy daje kwotę 220 zł miesięcznie zwiększonych wydatków. Zasądzając ją Sąd nie uwzględnił natomiast wydatków na oprzyrządowanie wózka, gdyż dotyczyły one urzędnienia zmienianego raz na kilka lat.
- 6) tytułem zwiększonych potrzeb na zakup specjalistycznych poduszki i materaca Sąd przyznał powodowi kwotę 69,54 zł miesięcznie. Ich łączna cena to 3338 zł, należy je zaś wymieniać co 4 lata, co daje miesięcznie wskazaną kwotę.

Po uwzględnieniu 30 % przyczynienia się P. M. do powstania szkody kwota należna powodowi to w ocenie Sądu Okręgowego 2375,47 zł, zamiast 1050 zł wskazanej w zapadłym wcześniej wyroku.

Po ogłoszeniu wyroku Sąd Okręgowy ponownie obliczył wskazane przez siebie kwoty i uznał, iż prawidłowa powinna być kwota 2696,47 zł, co znalazło wyraz w uzasadnieniu wyroku.

W odniesieniu do pozostałych żądań Sąd Okręgowy uznał, że nie zasługują one na uwzględnienie. Sąd I instancji, iż powód korzysta już z samochodu, którego koszt utrzymania, wbrew temu co twierdzi, nie przekracza 150 zł. miesięcznie, powód otrzymuje już na ten cel całą potrzebną kwotę i brak podstaw, by twierdzić, że należy wymieniać pojazd co kilka lat. Podobnie oddalone zostało żądanie w zakresie kosztów zakupu leku Cialis, skoro powód jest trwale pozbawiony czucia w prąciu. Na uwzględnienie nie zasługuje także żądanie zasądzenia kwoty 3500 zł miesięcznie tytułem utraconych zarobków, skoro po wypadku rozpoczął studia telekomunikacyjno – informatyczne. Z uwagi na to, że powód przerwał naukę, sam pozbawił się możliwości pracy w wyuczonym zawodzie, którą mógł wykonywać na siedząco. Ponadto, jak wynika ze statystyk, w branży teleinformatycznej zarobki kształtują się na poziomie średnio o 500 zł wyższym, niż w dziedzinie budownictwa, o której marzył powód.

O kosztach postępowania w punktach III i IV Sąd orzekł na zasadzie ich stosunkowego rozdzielenia, a w punkcie V w oparciu, o art. 102 kpc.

Apelację od powyższego wniosła strona pozwana. Zaskarżając orzeczenie w punkcie I. III i IV. Pozwana zarzuciła orzeczeniu :

-sprzeczność istotnych ustaleń z treścią zebranego materiału dowodowego, przez niewłaściwe przyjęcie, że stan zdrowia powoda uległ pogorszeniu w porównaniu ze stanem określonym w poprzedniej sprawie w stopniu wymagającym codziennej rehabilitacji, podczas gdy z zebranego materiału nie wynika jednoznacznie, że stan zdrowia uległ pogorszeniu, a potrzeba codziennej rehabilitacji istniała już wcześniej,

- naruszenie prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 444 par 2 kc polegające na przyjęciu, że po prawomocnym zakończeniu procesu w sprawie I C 2560/06 zwiększyły się potrzeby powoda pociągające za sobą konieczność ponoszenia dodatkowych nakładów finansowych;

- istotne uchybienia procesowe mające wpływ na wynik sprawy, w szczególności naruszenie art. 328 par 2 kpc poprzez niewyjaśnienie podstawy prawnej orzeczenia z wyjaśnieniem przepisów prawa.

Pozwana Gmina wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w zaskarżonym zakresie oraz rozstrzygnięcie o kosztach postępowania, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W ocenie Gminy w zakresie zasądzonej wyrokiem w sprawie I C 2560/06 renty z tytułu zwiększonych potrzeb, w której sąd uwzględnił zakres poniesionych przez powoda szkód i wysokość wydatków składających się na ich pokrycie zachodzi powaga rzeczy osądzonej. W niniejszym postępowaniu nie zostały udowodnione okoliczności stanowiące podstawę do podwyższenia renty otrzymywanej przez powoda. W ocenie Gminy schorzenia, na jakie cierpi powód nie są ani nowe, ani dodatkowe, co wynika z opinii biegłych w sprawie zakończonej w 2008 r. Wynika z nich, że powód już wówczas wymagał ze względu na spastykę mięśni stałej rehabilitacji, miał bóle kręgosłupa, był na stałe zacewnikowany, był impotentem i wypróżnianie musiało być wspomagane farmakologicznie. Biegły opiniujący w niniejszej sprawie D. D. w lakoniczny sposób ograniczył swoje wywody, że w porównaniu z poprzednim okresem deformacja mięśni powoda poprzez stany spastyczne jest zwiększona, a ból kręgosłupa stałe. Biegły nie podał, jak dokonał tych ustaleń, odnosząc się do poprzednich opinii w sprawie I C 2560/06. Sąd w oparciu o tą opinię uznał, że stan ten przekłada się na konieczność codziennej rehabilitacji. W ocenie strony pozwanej tym bardziej nie było podstaw do zwiększenia powodowi renty uwzględniającej pozostałe koszty, w tym na cewniki i worki na mocz, środki farmaceutyczne i pielęgnacyjne, na dietę, użytkowanie wózka inwalidzkiego i materac przeciwodleżynowy z poduszką. Z opinii biegłego S. wynika, że stan zdrowia powoda w zakresie urologicznym jest taki sam, jak bezpośrednio po urazie. Dotychczasowa renta uwzględnia zaś koszty związane z koniecznością używania cewnika przez powoda. Odnosząc się do kosztów specjalnej diety, zdaniem strony pozwanej nie wzrosły one od zakończenia poprzedniego

postępowania , a same twierdzenia o nowych potrzebach powoda są gołosłowne, tym bardziej, że powództwo w tym zakresie zostało oddalone już w 2008r jako nieudowodnione .Jeśli zaś chodzi o koszty przyznane powodowi na zakup antyodleżynowych materaca i poduszki , autor skargi wskazał, iż powód był zmuszony do korzystania z nich od początku swojej choroby , nie jest to więc nowa okoliczność uzasadniająca zwiększenie renty na ten cel. Ewentualne zwiększenie spastyki mięśni zdaniem apelującej , nie wpływa na zwiększenie wydatków na użytkowanie wózka inwalidzkiego, materaca i poduszek. Z dalej idącej ostrożności skarżąca zarzuciła też, że ustalenia biegłego D. co do eksploatacji wózka nie są miarodajne, gdyż wiedza w tym zakresie wykracza poza medyczną , ponadto jak sam przyznał biegły, swą wiedzę czerpie z obserwacji niepełnosprawnych grających w koszykówkę, nie dotyczy więc powoda, który ponadto sam podał w pozwie, że wózek można eksploatować przez 4 lata. Zarzut naruszenia art. 328 §2 kpc dotyczy się rozważań prawnych o przepisie art. 907 §2 kpc, ograniczonych do wykluczenia podanego artykułu jako podstawy prawnej zmiany dotychczasowego wyroku, natomiast nie odnosi się do innych przepisów i ich wyjaśnienia.

Apelację wniósł także powód w zakresie punktu I i zarzucił mu naruszenie prawa procesowego, a to art. 316 kpc polegającego na wydaniu wyroku sprzecznego w sentencji z ustalonym w sprawie stanem rzeczy oraz art. 328 par 2 kpc poprzez wskazanie podstawy faktycznej roszczenia sprzecznego z sentencją wyroku. Powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez podwyższenie renty zasądzonej wyrokiem o sygn.. I C 2560/06 do kwoty 2696,47 zł miesięcznie płatną do 10 – go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami na wypadek uchybienia terminowi płatności którejkolwiek raty oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu. W uzasadnieniu autor apelacji wskazał, iż Sąd Okręgowy na stronie 8 uzasadnienia wyliczył, iż na rzecz powoda należało zasądzić kwotę 2696,47 zł, podczas gdy w sentencji błędnie określił wysokość przyznanej renty na 2375,47 zł. W efekcie wyrok zawiera wewnętrzną sprzeczność , w szczególności pomiędzy sentencją , a uzasadnieniem i powinien ulec zmianie w trybie art. 386 §1 kc , gdyż nie zachodzi potrzeba uzupełnienia postępowania dowodowego ani nierozpoznania przez sąd I instancji istoty sprawy .

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Obie apelacje są niezasadne.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do apelacji powoda, należy uznać, iż Sąd Okręgowy prawidłowo orzekł w wyroku o wysokości kwoty renty należnej P. M. na skutek wniesionego powództwa. Istotnie w podanym fragmencie uzasadnienia pojawia się stwierdzenie, że należało orzec kwotę 2696,47 zł. To jednak rozstrzygnięcie zawarte w wyroku jest słuszne, a Sąd nie popełnił błędu rachunkowego, a dopiero sporządzając pisemne motywy rozstrzygnięcia – błąd logiczny. Należy zauważyć, że każda z kwot obliczanych przez Sąd w punktach 1-6 powstała w wyniku działania polegającego na obliczeniu rzeczywistych wydatków powoda na dany cel, następnie odejmowano od niego sumę ewentualnej refundacji Narodowego Funduszu Zdrowia oraz kwotę, jaką na ten sam cel powód otrzymywał dotychczas z renty od strony pozwanej. Tylko tak otrzymane wyniki działań należało do siebie dodać i w wyroku słusznie wskazano nową kwotę renty , jaką powód będzie otrzymywał zamiast poprzednio orzeczonej. Nie było tu potrzebne kolejne działanie polegające na obliczeniu , o ile wysokość nowej renty zmienia się w stosunku do poprzedniej, zawarte na str. 8 uzasadnienia , na które powołuje się powód. Zadaniem składu orzekającego było jedynie obliczenie nowej wysokości renty poprzez dodanie wydatków, jakie w okresie od pierwszego wyrokowania do chwili obecnej ponosi powód i pomniejszenie tej sumy o 30% z uwagi na przyczynienie się powoda do zdarzenia.

Przechodząc do argumentów zawartych w apelacji strony pozwanej, należy uznać, że bezzasadne są jej zarzuty skierowane przeciwko podstawie faktycznej wyroku. Ustalenia dokonane w I instancji są prawidłowe i Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne – zostały dokonane w oparciu o wszystkie przeprowadzone w sprawie dowody , których ocena mieści się w granicach art. 233§1 kpc.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 328 §2 kpc , on także nie znajduje uzasadnienia. Skarżąca podważyła zasadność rozważań prawnych dokonanych przez Sąd Okręgowy , poprzez lakoniczne odniesienie się wyłącznie do wykładni art. 907§2 kc z pominięciem pozostałych przepisów. Tymczasem należy zauważyć, że podstawą roszczenia w sprawie o podwyższenie renty jest jedynie ten przepis. Ponadto dokonana przez Sąd wykładnia odnosi się także do

jego pozytywnego zastosowania, przytacza orzecznictwo Sądu Najwyższego wraz z glosami przedstawicieli doktryny i choć nierozbudowana, spełnia wymogi, jakie nakłada nań przepis art. 328 §2 kpc.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia przez Sąd prawa materialnego, a to art. 907§2 kc z uwagi twierdzenia na temat ustabilizowania się stanu zdrowia P. M., błędny jest w pierwszej kolejności pogląd strony pozwanej, że konieczność odbywania przez powoda rehabilitacji wystąpiła w sprawie od początku z taką samą częstotliwością. W uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego o sygnaturze I C 2560/06 jest mowa o konieczności stałych, tzn. regularnych ćwiczeń, co nie oznacza, że miały się one odbywać codziennie. Sąd dał temu wyraz także wskazując, jaką kwotę w miesiącu musi przeznaczać na rehabilitację powód jako wielokrotność jednego zabiegu. Sąd wskazał też wówczas, że nawet kilkunastodniowa przerwa w rehabilitacji może prowadzić do usztywnienia kończyn dolnych. W żadnym fragmencie uzasadnienia nie ma jednak stwierdzenia o potrzebie codziennych ćwiczeń.

Ponadto autor apelacji dopuszcza w swoim piśmie procesowym, że u powoda doszło do pogłębienia spastyczności mięśni, co powinno prowadzić do logicznego wniosku, że wraz z pogorszeniem stanu zdrowia zwiększa się też intensywność ćwiczeń mających temu zapobiec.

Ponadto w opinii, na którą powołuje się sama strona pozwana – dr C. – W. z 2007 r. zostało stwierdzone wprost, że powód w czasie jej sporządzania był rehabilitowany 2 razy w tygodniu (k. 88 akt). Kolejna opinia z pierwszego postępowania (k. 91) wskazuje, że rodzaj rehabilitacji jest uzależniony od aktualnego stanu pacjenta.

W sprawach o odszkodowanie i rentę na rzecz osoby, która uległa wypadkowi zwraca się uwagę, że stan zdrowia pacjentów po tego typu urazach może się rozwijać dynamicznie. Inne dolegliwości, jak bóle kręgosłupa czy powstawanie odleżyn, są zaś normalnym następstwem długotrwałego ułożenia osoby niepełnosprawnej cały czas w tej samej pozycji. W pierwszym postępowaniu powód dopiero zaczynał zmagania ze swoim kalectwem, wiele z długofalowych następstw upośledzenia jeszcze wówczas nie nastąpiło. W powołanej już opinii biegłego (k. 91) widnieje zapis, że w czasie wykonywania badania we wrześniu 2007 r. powód nie miał odleżyn, samodzielnie też przesiadał się z wózka na łóżko i rozbierał. Jak wynika z zeznań świadków i powoda – obecnie także do tych czynności potrzebuje pomocy osoby trzeciej. Świadkowie wskazywali też na kilkakrotne pojawienie się odleżyn od zakończenia poprzedniego postępowania, okoliczność tę przytoczył też powód jako przyczynę porzucenia studiów. Biegły D. D. (3) wskazał także na bóle kręgosłupa, które obecnie towarzyszą powodowi na stałe, a co w okresie objętym wcześniejszym postępowaniem miało miejsce w pewnych odstępach czasowych. Bez wątpliwości okoliczności te stanowią pogorszenie stanu zdrowia P. M. w stosunku do okresu objętego poprzednim postępowaniem.

Również kwestia zwiększenia się wydatków powoda na dietę, została prawidłowo oceniona przez Sąd I Instancji. Jak zostało powiedziane, stan zdrowia powoda po urazie kręgosłupa wpłynął także m. in. na układ wydalniczy i pokarmowy. Nie można skutecznie stawiać zarzutu, iż w poprzednim postępowaniu kwestia ta nie została rozstrzygnięta na korzyść powoda, więc i teraz nie stanowi zmiany w stosunku do stanu poprzedniego. Po pierwsze, Sąd Okręgowy w pierwszej sprawie nie poczynił ustaleń faktycznych dotyczących wzmogonych potrzeb dietetycznych powoda. Trudno też dopatrzeć się konkretnego żądania pozwu w tym zakresie i oddalenia żądania, co do wydatków na specjalną dietę. W ocenie Sądu Apelacyjnego, żądanie w tym zakresie zostało prawidłowo częściowo uwzględnione przez Sąd I instancji. Przystosowując się do nowej sytuacji życiowej P. M. obserwował, jaka dieta wspomaga jego codzienne fizjologiczne czynności i dostosowywał się do niej, by funkcjonować z możliwym komfortem. Prawdziwe jest też stwierdzenie, że takie są zalecenia prowadzących P. M. lekarzy. Przybieranie na wadze również nie służy powodowi w sprawnym poruszaniu się na wózku inwalidzkim i wykonywaniu ćwiczeń. W odpowiedzi na zarzut strony pozwanej, Sąd rozpoznający sprawę w 2008 r. nie zajmował się zwiększonymi wydatkami powoda w kontekście orzeczenia o rencie – oddalone żądanie dotyczyło odszkodowania za wydatki na lepsze wyżywienie poniesione podczas pobytu w szpitalu. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie stanowi to przeszkody by uznać, że potrzeba ta zaktualizowała się na późniejszym etapie i stanowi przesłankę zastosowania art. 907§2 kc.

Z opinii biegłego S. wynika natomiast, iż powód potrzebuje obecnie jednego worka na mocz dziennie, zaś potrzeba zmiany cewnika nie jest stała. W opinii ustnej biegły podkreślał, że niekiedy zachodzi konieczność stosowania

droższych cewników jednorazowych , wewnętrznych. Także powód podawał, iż zależy to od temperatury powietrza , a także obecności bakterii w pęcherzu , co zwiększa potrzebę częstej wymiany cewnika. Przynajmniej ilość refundowanych cewników , co również ma wpływ na osobiste wydatki na ten cel powoda , biegły powołał się na Rozporządzenie Ministra Zdrowia w Sprawie Świadczeń gwarantowanych z zakresu zaopatrzenia w wyroby medyczne będące przedmiotami ortopedycznymi oraz środkami pomocniczymi z 2009 r., które nie obowiązywało jeszcze w dacie zakończenia postępowania w pierwszej sprawie . Wówczas na cewniki powód wydatkował z własnych środków 70 zł , obecnie ta kwota to 282,56 zł. Należy zwrócić uwagę , iż od daty zakończenia pierwszego postępowania nastąpił spadek siły nabywczej złotego, przez co i ceny wielu artykułów poszły w górę.

W odniesieniu do konieczności zakupu nowego wózka inwalidzkiego, Twierdzenia zawarte w apelacji w dużej mierze są powtórzeniem zarzutów do opinii biegłego. Te zaś zostały kompleksowo wyjaśnione w opinii uzupełniającej i Sąd Apelacyjny podziela zdanie Sądu Okręgowego, iż dowód ten mógł służyć do dokonania prawidłowych ustaleń faktycznych w sprawie. Te zaś wskazują, że eksploatacja wózka inwalidzkiego przez powoda, będącego młodą, aktywną osobą pociąga za sobą konieczność wymiany go, co 2-3 lata na nowy i bardziej nowoczesny. Zakup ten jest refundowany przez NFZ , lecz raz na 5 lat i to do kwoty 1600 – 1800 zł niewystarczającej na kupno wózka odpowiedniego dla indywidualnych potrzeb powoda. Ponadto trzeba zauważyć, że od orzekania w pierwszej sprawie dotyczącej renty minęły 4 lata, a w tamtym procesie koszt wózka inwalidzkiego przyznany był jednorazowo w ramach odszkodowania (k. 22) . Zasądzona wówczas kwota nie przewidywała konieczności poniesienia wydatków nowego wózka , gdy minie okres technicznej przydatności ówczesnie używanego.

Podobna sytuacja dotyczy materaca antyodleżynowego i poduszki antyodleżynowej. Koszt także tych przedmiotów nie został przyznany powodowi w pierwszym postępowaniu – tytułem odszkodowania przyznano kwotę potrzebną na zakup łóżka ortopedycznego, zwrotu wydatków na specjalistyczny materac i poduszkę już odrębnie nie dochodzono. Jeśli nawet łóżko ortopedyczne było wyposażone w taki materac i poduszkę, nie uwzględniono wówczas ich zużycia i konieczności zakupu nowych. Ponadto wbrew twierdzeniom apelującej Gminy , potrzeba zakupu materaca i poduszki nie została wskazana jako związana ze zwiększoną spastyką mięśni – wynika ona z normalnego zużycia tych przedmiotów od czasu wypadku i wywołuje oczywistą konieczność zakupu nowych.

Wszystkie te okoliczności prowadzą do wniosku, iż Sąd Okręgowy prawidłowo zastosował w sprawie art. 907 §2 kc ,co do każdej z ustalonych okoliczności będących przedmiotem sporu.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w sentencji na mocy art. 385 kpc.

Wobec oddalenia obu apelacji koszty sądowe zostały wzajemnie zniesione między stronami na mocy art. 100 kpc.